

Nro 39.

**A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBOL.**

*Költ Bétsben Novembernek 12-dik napján 1793.
esztendőben.*

Török Ország.

Igen fényes pompával ment végbe múlt hólnap-
nak 7 dik napján az Orosz követnek *Konstan-*
tzinápolyba lett bé menetele, mellyet azért ki-
vánnjuk Erd. Olvasóinknak maga valóságában elő-
adni, hogy ki ki láthassa és tanulhassa meg, mi-
némű tzeremoniákkal szokott végbe menni az Eu-
rópai keresztény Fejedelmek által a' *Konstantsi-*
nápolyi udvarhoz küldetett követeknek bé mene-
telek. A' várostól fél órányira, mingyárt a' nap-
nak fel jövése után, igen nagy vendégség készite-
tett, mellynek végződése után az oda gyült fő
Törökök ki indúltanak; 130 *Chiauzok* mentenek

előttök (a); 1000 *Jantsárok* állottanak két felől az útakon, a' kik arra vigyáztanak, hogy ez a' pompás bé menetel a' nézőknek soksága által, valami módon meg ne háboritasson; 40 hadi muzikusok pengették szerszámaikat; 100 Orofz gyalog katoná, 200 dragonyos, 50 vasas, és 30 huszár követték az Orofz követet. Eleibe mentenek a' *Konstantzinápolyban* lakó *Dragománok* (igy neveztetnek a' napkeleti birodalmakban, nevezetesen a' *Konstantzinápolyi* udvarnál múlató talmátsok, a' kik az idegen követeknek követtségeiket a' Török Császárnak, a' nagy Vezérnek, és a' *Divánnak* meg szokták magyarázni), és kereskedők, és vele égyütt vissza tértenek a' városba. A' bé menetel reggeli 9 órától fogva, estvéli 10-edfél óráig tartott. Önnön maga ugyan az Orofz követ nem hintón, hanem paripán lovaglott bé, számos Orofz és Török hadi tisztek által kísértetvén: még is mindazáltal igen betses és szép hintó ment utánna, melly mellett 4 kengyel futók, 24 forma ruhás inasok, 12 komornyikok, 's utánna 4 hajduk mentenek. Magát a' követet 12 *Sohadárok*, az az, Török lovasok követték, egy egy vezeték paripát tartván kezeiken. A' *Konstantzinápolyban* lévő keresztény követek is, nem csak ki mentenek tiszteletére, hanem égyfersmind tizfra köntösű inasokat, 's ékes szerszámú paripákat küldöttek eleibe. Estéli tizedfél órakor lön ezen pompás bé menetelnek vége, mellyet égynehány ezer fáklyák ékessitettnek. A' követ *Perában*, *Konstantzinápolynak* leg szebb külső

(a.) *Chiausoknak neveztetnek Török Országban*
 1. A' Török Császárnak ajtón állói. 2. Azok a' közönséges birák körül szolgáló emberek, a' kik a' perlekedő feleket törvénybe szokták idézni. Az elsőbb rendbeliek mintegy 5, vagy 600-an vagynak, és naponként 12 - 40 asper a' fizetések; (egy asper teszen másfél krajtzárt) kard, tegz, nyíl, és egy rövid

városában szállott bé, a' számára rendeltetett palotába. A' mint hallatik 6 hólnapig fog rendkívül való követtsége tartani, a' melly egész idő alatt tsupán maga személlére nézve, naponként 1000 piaster, az az 160 arany vagyon a' Török udvartól rendeltetve; sőt még azok a' 60 házak is, mellyek, mind magának, mind hozzá tartozóinak lakásokra rendeltettek, a' Török udvartól vétettek fel, és mind egygyikért 12 -- 40 piaster fizettetik naponként (eggy piaster téfzen egygy forintot és 30 krajtzárt). És így könnyen egygy milliomra fog menni az Orosz követnek *Konstantzinápolyban* való műlatása, ide nem számlálván erre a' fényes bé meneteire tett költséget, a' melly többbe került egygy millió piasternél. Minden eshető rendeletlenségeknek el távoztatására, kemény büntetés alatt meg vólt tiltatva, hogy senki is azon úttzában ne mennyen, a' mellyen vala az Orosz követnek által menetele; ellenben minden ablakok tömve vóltanak nézőkkel, úgy annyira, hogy 50 piastert is kellett egygy ablakért fizetni.

Tsak a' rendkívül való környülállásokban szokott a' Török Császár más udvarokhoz követeket küldeni, a' kiket a' bé vett szokás szerént azok a' Fejedelmek szoktak tartani, a' kikhez az ilyen követek szoktak küldettetni, még pedig attól a' naptól és órától fogva, a' mellyben azon Fejedelemnek tartományában bé lépnek. — Hasonló módon bánik a' Török ud-

N 2

---

bot a' fegyverek, mellynek felső végén egygy vastag gomb vagyon, törökül Topous-nak neveztetik. Ezeknek vezérek a' Chiaus Basa, a' Török udvar fő tzeremoria mestere. Ezek a' Chiausok többnire Renegatokból, az az,

var más Európai Fejedelmeknek rendkívül való követtyeikkel. A' rendes követeknek ellenben, a' kik Residenseknek neveztetnek, és szüntelen Konstantzinápolyban vagynak, tsak addig fizet, mig a' Török Országi határról *Konstantzinápolyba* bé érnek, annakutánna pedig egy krajtzárt sem.

A' leg újjabb tudósítások szerént, nemtsak meg nem rettent az ellene küldetett *Romaniai* Beghlerbégtől, *Mahmút Scutari* Basa, sőt inkább kevés hiv embereivel égygyütt a' *Scutari* tsak nem győzhetetlen várba vévén magát, katzagja a' *Konstantzinápolyi* udvarnak halállal fenyegető vezérjét.

Spanyól Ország.

Borchese Admirálra bizatott, 15 linea hajóból, és három fregattából álló Spanyol flotta erősen készitetik, és rövid nap szélnak fogja vitorláit botsátani, és a' *Madérai* sziget mellé menni, 's ott várni a' *Vera-Cruxból* jövő gazdag kereskedő hajókat (*Madéra* az Atlanticumi tengernek egy nevezetes szigettye, és az *Azori* 's *Canári* szigetek közt fekszik, 1420 esztendőben találtott fel a' Portugallusok által. *Vera-Cru*
Mexicónak egy nevezetes kereskedő városa, minden Amérikából Európába hozattatándó portékáknak, és productumoknak magazinuma). Sept. 26-dik napjan olly rettentő Isten ítélete támadt *Ildefonsónak* környékén (*Ildefonsó* a' Spanyol ki-

---

Mahumedanusokká lett keresztényekből állanak, és mivel tsak nem mindnyájan sokféle nyelveket értenek, gyakorta követtségben küldtetnek más Európai udvarokhoz. — Illyen *Chiausok* által szokta a' Császár a' gyanúságra esett *Basáknak* fejeiket vétetni.

rályoknak új Castiliában fekvő múlató palotájok) hogy minden folyó vizek 's patakok fel duzzadván ki öntöttek, az egész környéket bé bori-
tották, a' házakat, 's más épületeket széllyel szaggatták, a' fákat tövestül együtt fel forgat-
ták, és sok szerentsétlen lakosokat meg fojtottak. Az *Ildefonsi* királyi kertnek nagy részét is úgy annyira meg rontották, hogy egynéhány 100 ezerre megyen az okoztatott kár.

A' *Madritti* Sept. 11 dik napján költ levél *Tulon* városának el vétetéséről következő különös környulálásokot ad elő: *St. Jülien* *Frantzia* *Vitze* *Admirál*, a' ki is leg inkább ellenkezett a' városnak *Hood* *Admirálnak* által adattasában. semmi útat módat nem találván onnan való el futására, el rejtezett a' városban, hanem úgy sem tartván magát bátorságosnak lenni, egy kis hajóra ült 's egyenesen *Lord Hoodnak* hajójára ment, 's néki világosan meg vallotta, hogy ő bizonyosan kélzen várta, és úgy öfzve rontotta volna az égyyesült *Spanyól* hadakozó hajókat, hogy lehetetlen lett volna nékiek fel tételeikben boldogúlni. De mivel 7 *linea* hajók töle el pártoltak, és az égyyesült hajókat szemlélvén mingyárt fejer vitorlákat ragasztottak hajóikra, lehetetlen vólt volna nékie meg maradott 10 hajóival rajtok gyözedelmeskedni. Leg ottan *Langára* *Spanyól* *Admirálhoz* küldötte ötet *Lord Hood*, a' pedig mint hadi foglyot *Bartzelonába*. *Tulonnak* *Olafz* *Ország* felé tekvő erősegeit a' *Spanyólok*, a' *Frantzia* *Ország* felé fekvőket pedig az *Anglusok* foglalták el, és mind a' *linea* hajókon, mind a' bástyákon fekvő ágyúkat demontirozták, az az, haszon vétel nélkül valókká tették, lavettáikat magok hajóik, ra horták, és a' tüzes golyóbisokat öntő kementzéket is le szaggatták.

Portugullia.

Az *Anglusoknak* segittségekre küldetett *Portugalliai* hadakozó hajók még eddig is a' *Ports-*

múthi ki kötő helyben fekszenek, és a' mint hal-
latik, nagyon uralkodik a' hajós legények és ka-
tonák közt a' tengeri nyavalya. — Sept. kezde-
tében egynéhány gazdag kereskedő hajók érkez-
tenek *Fernanbuchból*, és más Portugalliához tar-
tozó Amerikai tartományokból a' *Tagus* vizébe,
's mindnyájan azt vitték oda hirül, hogy a' Por-
tugalliai Amerikai tartományokban nagy készül-
letek tétetnek, félvén a' Frantziáknak reájok
való ütésektől.

Olasz Ország.

Rómából íratik, hogy Pápa ö Szentsége ágy-
ban fekszik a' podagrának kinnyai miatt, hanem
tellyes reménység va'yon hová hamarább lejen-
dő meg gyógyulásához. Oct. közepén holt meg
Rómában Ranieri Finochietti Kárdinál életének 78
esztendejében, kinek halála által 8 Kárdinálisi
hely tétetett üressé.

Éppen úgy bánt a' *Génuai* közönséges tár-
sasággal a' *Londoni* udvar, mint a' miképen bánt
a' Florentziai udvarral, t. i. világosan meg izen-
te néki, hogyha fegyvert nem fogánd a' Frantzia
nemzet ellen, ellenségesképpen fog vele bánni.
Ezen categoricus izenet után egynéhány izben
gyűlést tartottanak a' *Génuai* Dogé és Tanáts,
mellyeknek végződése után kurirokat küldöttek
néhány Európai udvarokhoz. Ezeknek vissza té-
résektől függ a' *Génuai* köz társaságnak maga
meghatározása; az alatt is pedig a' *Génuai* ki kö-
tő helyben fog az Angliai flotta tartózkodni.

A' mint a' környülállások mutattyák, a' *Ró-
mai* Sz. Pápa is a' Frantzia nemzet ellen való
hadakozásra fogja magát meghatározni, melly-
nek előjáró postája ez, hogy 2000 gyalog és lo-
vas katonát parantsolt *Tulonba* küldettni, az
oda ment, és ez után is oda menendő Európai
seregeknek öregbitetésekre.

Charteaux Frantzia Generálnak serege *Tulon-*hoz érkeztén, egynéhány hafznos helyeket el foglalt, 's azokból akarta a' Frantzia köz társaságnak ellenségeit meg támadni. Ellenek menvén az égyyesült Angliai, Spanyol, és Nápolyi seregek rajtok ütötték, meg futamtatták, minden ágyuzó szerfzármaikat el nyerték, és mintegy 500 patriótát terítették a' földre. A' mint iratik, igen derekasan viselték magokat ebben a' tsatában a' Nápolyi seregek.

Nagy Britannia.

Eggy közönséges proclamatiót hirdettetett ki a' *Londoni* udvar, melyben tökéletes békességet ígér azoknak a' Frantziáknak, a' kik a' *Tuloniaknak* példájokat követvén, magokat az Angliai király kegyelmébe ajánlani fogják. Világos okait adja ezen irásban, a' mellyek által a' Fr. nemzet ellen való hadakozásra inditatott. Leg nevezetesebb indító okai vóltanak az Anglusokkal szövetséges nemzetnek az Hollandusoknak törvénytelen meg sértetések, 's az ellenek indított hadakozás; a' Fr. régi constitutióinak, 's avval égygyütt a' királyi méltóságnak el rontatása; az ártatlan királynak *XIV Lajosnak* meg ölettetése, Európa tsendességének és bátorságának meg háboritatása s. a. t.

Orosz Birodalom.

Múlt hónapnak 6-ik napján tartatott *Pétersburgban* a' Muszka nagy hertzeg első szüiött fiának, ugyan tsak az ifjú Muszka nagy hertzegnek *Sándor Pawlovitsnak* el jegyeztetett mátkájával, a' *Baden-Durlachi* Marchionak *Károly Fridricknek* *Louisa* nevü leányával ölzve lett párositatásának innep napja. A' hertzeg asszony *Ersébeth Alexievna* nevet kapott az Orosz vallásra lett által térése után, a' ki is 1779 esztendőben, Jan. 24-ik napján született e' világra, és így jövő *Januariusban* lélzen 14 esztendős; maga a' nagy hertzeg is, a'

ki 23 dik Decemb. 1777-ben született, igen gyenge ifjú. E két fejedelmi izemélyeknek öszve lett párosodások előtt néhány napokkal, Császári módon meg ajándékoztattak az ifjú nagy heitzegnek nevelői, u. m. Gr. *Soltikov* Generál 7000 jobbágygyal, 100 ezer rubellel és 25 ezer rubel elztendei fizetéssel, rendes fizetésén kívül. — *Protassof* Gen. Lájtinánt 3000 jobbágygyal, 3000 rubel elztendei fizetéssel, és a' *Newfzki Sándor* ordojával. *Harpe* Oberstlájtinánt 1000 rubellel, és 2000 rubel elztendei fizetéssel.

Frantzia Ország.

Az *Avenioni* gazdag Zsidók kintseiknek el rejtésekre koporsókat tsináltak, 's azokba rakván, mind pénzeiket, mind arany 's ezüst edényeiket el ásták temető kerteikbe. Nem régiben ismét el akarván temetni ezüstből készült halottyaikat, meg sajditották némelleyek, hogy rendkívül nehezen vitetett a' koporsó: ahozképest meg állitván a' holt kísértőit, fel nyitották a' koporsót, és igen sok ezüst 's arany pénzt találtak abban. — Tudtára adatván a' polgári előjáróknak ezen történet, leg ottan strázsák küldettek a' Zsidók temető kertébe, és egynéhány új sirok fel nyittatván, nagy kints találtatott az azokba záratott koporsókban, mellyek *Párisba* küldettétvén a' pénz veró házakba vitettek, és már most újjabb életet kapván e' világnak minden részeiben futkosnak.

Barernek javaslására azt végzette leg közelebb a' N. Gyűlés, hogy a' *Lyoni* Rojalistáknak örökségeik éppen úgy adattassanak el, mint a' miképen el adattak a' hazájokból ki költözött Franziáknak jólzágaik.

A' Frantzia háború tüzének ki lobbanásától fogva Prussia *Westfaliának* fő városában, *Hamn-*

ban tartózkodnak a' meg holt Fr. királynak két testvérei a' Provintziai és *Artésiai* Grófok. — Ezekhez már eggynehány izben levelet küldöttek a' Pictaviumban táborozó Rojalistáknak vezérei, de még ekkorig eggy posta sem mehetett hozzájuk békességben, némellyek el fogattak, némellyek pedig meg ölettettek a' patrióták által. Végtére két nemes Frantzia válalta magára a' postaságot, kiknek égyike a' tengeren el vészett, másika pedig *Hamma* érkezett a' rea bizatott levéllel, mellynek következő foglalattya vala:

„ Felséges Hertzeg! Mi, a' kik meg nem szününk
 „ királyunknak esetén szomorkodni; mi, kik ki-
 „ rályi hertzegségedet Fr. Ország Generál Lájti-
 „ nántyának lenni tartjuk; mi, kik a' szerentsét-
 „ len Delfinus mellett fegyvert fogtunk, 's kézsek
 „ vagyunk érette utólsó tsepp vérünket is ki on-
 „ tani — mi, a' kik alsó Andegaviának, és kis
 „ Britannia egygy részének példáját követvén,
 „ leg elsőben támadtunk fel a' királynak gyilkó-
 „ sai, az Istennek, és szent tiszteletének ellensé-
 „ gei ellen, alázatosan jelentyük azon buzgó ki-
 „ vánságunkat, melly szerént mind mi, mind bá-
 „ tor katonáink kívánnyuk hertzegségedet sere-
 „ geink előtt szemlélni, 's általa a' ditsőségnek
 „ és betsületnek mezejére vitettetni. Jöjjön hoz-
 „ zánk hertzegséged, hogyha Sz. *Lajosnak* uno-
 „ kája vezérleni fog bennünket, sokkal nagyobb
 „ előmeneteleket fogunk tenni, 's több győzedel-
 „ meket szerzeni. Bizonyunkra mondjuk, hogy-
 „ ha köztünk égygy olly királyi hertzeg lejénd,
 „ a' ki annyi királyoknak unokája, a' kit mi
 „ égyenlőképpen szeretünk, tisztelünk, és betsü-
 „ lünk, mi valósággal győzhetetlenek leszünk. —
 „ Hogyha mindazáltal a' környülállások és tehe-
 „ tetlenség miatt nem tellyesithetné hertzegséged
 „ kívánságunkat, leg alább tselekedje velünk azt
 „ a' kegyelmességet, és küldjön hozzánk eggy
 „ tellyes hatalommal fel ruháztatott Generálist,
 „ vagy pedig eggy olly más személyt, a' kihez
 „ tellyes bizodalma vagyon hertzegségednek, ép-
 „ pen úgy fogunk mi ennek engedelmeskedni.

„ mint engedelmeskednénk hertzezségednek, ha
 „ köztünk jelen vólna. A' leg mélységesebb meg
 „ alázodással vagyunk és maradunk királyi her-
 „ tzezségednek alázatos szolgái a' catholicus és
 „ királyi seregeknek kórmányozó Generálisai, és
 „ az igazgató fő tanátsnak tagjai. Irtuk *Chatil-*
 „ *lonban* 18-dik Augusti, XVII *Lajos* király ural-
 „ kodásának első éfztendejében.

Miként tsábittsák a' Frantzia tyrannusok a' Frantzia nemzetet, ki tettik azon jelentésekből, mellyeket múlt Octob. végén mind a' Spanyol, mind a' Cs. K. égyyesült seregekkel való ütközetekről közönségesekké tette nek. Az elsőbbekről azt mondják, hogy *Perpignánon* alól el üzetek, és hogy egyéb hátra nintsen, hanem hogy vissza térjenek hazájokba, oda is pedig békességben nem fognak menni. Hogy egész *Aragonia* rémülésben légyen, halván a' Frantziáknak *Cataloniába* lett bé ütések. Hasonlóképpen be- szélnek *Sabaudiáról* is, 's azt hazudják, hogy ottan 6000 Pedemontánusoknál több veszett el. — A' Flandriában táborozó Frantzia seregektől ilyetén hazug tudósítást vett a' N. Gyűlés: Győzedelmet vettek a' republicanusok a' szövetséges Fejedelmeken, ezek el tűntek, mi pedig a' *Mobözsi* lakosoknak és őrizetnek öröm kiáltásaik közt mentünk bé a' városba. Harmadfél nap tartott a' tsata, a' mellyet ma reggel ismét meg akar- tuk újjítani, és már hadi rendbe állottak vitézeink, a' midőn tudunkra adatott a' spionok által, hogy az ellenség el ment, mellyről bizonyosabbakká tétetvén, holt testekkel tellyes tábor helye- ket el foglaltuk. Egész 17 nap dolgoztak ellenségeink annak bé sántzolásán, és mindnyájan olly hiedelemben vóltanak, hogy senki is ki nem üzheti őket azokból; azonban ellenkezőképpen történt a' dolog. Három izben tett *Koburg* próbát, de eggyfzer sem érhetette el fel tett tzellyát, mindenkor diadalmaskodtak vitézeink, és ha e' történetről tudósítani lehetett vólna a' *Mobözsi* őri- zetet, minden hadi eszközeit el nyertük vólna az

ellenségnek s. a. t. — Fel olvastatván e' képtelen, és hazug jelentés a' N. Gyűlésben, azt végezte a' Flandriai táborozó seregekről, hogy az a' köz társaság iránt igen érdemessé tette magát.

A' napnyúgoti táborozó seregek azt parantsolta a' N. Gyűlés, hogy Octob. 20 dik napjáig egészlen el nyomják a' *Vendei* osztályban lévő Rojalistákat: azonban azt a' hirt vette Oct. 20 ik napján, hogy *Cholet* és *Mortagne* városoknál egyebet el nem vehettek. Az *elsőbbről* azt írta a' Frantzia kórmányozó Generál, hogy két óráig tartott ágyuzás után azt el foglalta, és mihelyt ki nyugtattya seregeit, mingyárt a' többi pártos városok ellen fog indulni, és minden Rojalistákat ki irtani. — Az Olasz Országi Frantzia seregekhez küldetett N. biztosok, azt adták a' nemzet képviselőinek tudtokra, hogy számos batallionokat állítottak ki, de mivel fegyverek nints elegendő, *Marsiliába* fognak menni, 's onnan pedig egyenesen *Tulon* ellen. — *Lyonban* egygy olly levél találtatott, mellynek 20 ezer gazdag lakosok irták neveiket alája, 's arra kötelezték magokat, hogy készebbek lesznek meg halni, mintsem többé a' N. Gyűlésnek engedelmeskedni.

A' leg újjabb *Párisi* újságokból olvassuk, de tellyességgel nem hihettyük, hogy a' *Vendei* osztályban tökéletesen meg nyomattak, és széllyel szorattak volna a' Rojalisták.

Ott ugyan, ha hitelt lehet adni a' *Párisi* újságoknak, el nyomattak a' Rojalisták; hanem újjabb nyúghatatlanság és békételesség ütötte ki magát *Langvedociában*. Úggy hallatik, hogy a' *Lyonból* el futott Rojalisták ottan gyüllötenek volna öszve, 's azok kezdettek volna a' nyúghatatlanságot. A' *Lyonból Tulon* városa ellen küldetett patrióta seregeknek meg parantsoltatott, hogy úttyokban azokkal is úgy bánnyanak, mint a' *Vendei* osztálynak lakosival. *Tulon* ellen éppen azt végzette a' N. Gyűlés, a' mit *Lyon* ellen végzett vala; ennekfelette azt is meg határoz-

ta, hogy a' melly városokban valamelly pártol-
kodás támadánd, azokban semmi fegyveres ház,
semmi fegyvert mivelő műhely, semmi ágyút és
ágyú golyóbist öntő kementze, semmi eleséges
tárház ne épitessen. Ennekfelette azt is végzet-
te a' N. Gyűlés, hogy a' melly Frantzia város
ennekutánna, kemény ostromoltatáson kívül fel-
adándja magát az ellenségnek, hogyha vissza vé-
teténdik, örökre el pusztitasson, 's hasonlóvá té-
tessen a' pusztá földhöz.

Hadi Történetek és Környülállások.

A' Frantzia patrióta seregek ugyan erőssen
fenik a' fogokat *Nieuport* ellen (*Nieuport* Austriai
Flandriának nevezetes városa és ki kötő helye,
Ostendétől 3 mélföldnire, jól meg vagyon erősí-
tetve, és hogyha a' környülállások úgy kívány-
nyák, könnyen viz alá lehet annak környékét
tenni, a' sok vizi tsatornáknak segittségek által)
de igen keveset gondolnak velek a' lakosok, a'
kik álhatatosan el tökélették magokban, hogy
utolsó tsepp vérekig fogják magokat az ellenség
ellen védelmezni. — *Meninben*, ugyan Austriai
Flandriának egy városkájában, a' hová nem ré-
giben bé tsaptanak vólt a' Frantziák, hallatlan
kegyetlenséget vittenek végbe, sem a' lakosok-
nak, sem a' templomoknak, sem a' temető he-
lyeknek nem kedveztenek.

Brüsszelből iratik, hogy *Ypres* városát is, a'
melly hasonlóképpen Austriai Flandriában fek-
szik, keménnyen fenyegették, hanem *Kourtraj* alá
menvén, keménnyen vissza verettek. — *Orchies*
és *Denain* ellen sem bóldogúlhattak, hanem kén-
telenitettek 600 embereiknek, és 5 ágyúiknak vesz-
teségekkel magokat vissza vonni. — *Valentzia* és
Bouchain közt is sokat vesztettenek Octob. 23-dik
napján.

Ugyan *Brüsszelből* iratik, hogy Gróf *Klerfő* hadi tármester keményen meg verte volna őket *Menin* alatt, 's többet le vágott volna közülök 5000, e' mellett minden bagázsijokat, és hadi eszközeiket el nyerte; de még is ki nem üzhette őket *Meninből*. — Báró *Alvintzi* F. M. Lájtnánt egészségtelensége miatt, Gróf *Kinszki* F. M. Lájtnánt kórmányára bizattak a' *Menin* és *Chizoiing* körül táborozó Cs. K. seregek, a' ki is a' múlt hólnapnak 28 dik napján az Anglusokkal egyetemben a' *Meninben* fekvő Frantziákat meg támadta, a' várost keményen lövöldöztette, és minekutánna meg némitotta volna a' Frantzia ágyúkat, magokat is ki üzte onnan, minekutánna 5 vagy 600 embert le vágott 100 el fogott, 5 ágyút, 4 puskaaporos talyigát, és 3 bagázsias szekeret a' lovakkal égyütt nyert volna. Ezen tsataban igen jelesen viselték magokat *Malovetz* fő Strázsameszter Gróf *Sztáray* regementéből, és a' mint már minap említettük, *Wajna* fő Strázsameszter *Elzterházi* huszár regementéből.

Manheimből érkezett magános levélből olvasuk, hogy múlt hólnapnak 28-dik napján valósággal el kezdetett *Landaunak* kemény ostromoltatása, és hogy oda bé vétetett bombák és tüzes golyóbisok által gerjesztetett tűz sok szép épületeket meg emésztt. A' Frantzia őrizet igen ritkán felel az ostromlóknak tüzére, kétség kívül nem nagy bővségében lesznek a' puskapornak, és ágyú golyóbisoknak.

A' *Bádeni* Marchionatusból iratik, hogy nem sokára újjabb szerecentsét fog Gr. *Wurmser* próbálni, a' minthogy néhány német birodalombeli battalionokat *Weisenburgban* és *Lauterburgban* hagyván, egész erejét öfzve húzta.

A' *Rajna* mellől Novemb. 2-dik napján küldetett levélből láttyuk, de még eddig bizonyosan nem tudhattuk, hogy *Landau* a' nevezett napon dél utáni 4 órakor fel adta volna magát az ostromló Prussiai seregeknek capitulatio mellett,

úgy mindazáltal, hogy az ottan lévő Fr. Örizet fogságra vitetessen.

Ugyan akkor, a' midőn ezek történtenek volna, vigyázó seregeinknek bal szárnyára is reá ütöttek a' Frantziák, kikkel nemcsak szembe szállani mérészlett Gr. *Gyulay* az Odonel szabad seregének fő Strázsamestere; hanem égyfersmind elmés mozgásai 's ide 's tova való fordulásai által mind addig tartóztatta őket, valameddig *Gruber*, Gróf Sztáray gyalog regementének Obestere egy divisió gyalogsággal oda érkezett, 's amazokkal ölzve kaptsolván magát vissza üzte volna őket.

Octob. 24-dik napján mintegy 14 vagy 15 ezer főből álló Frantziáság támadta meg *Kray* Gen. Májort, a' ki is seregeinknek egy részével *Orchies* mellett állott vigyázaton. Noha ennek az Austriai hárósnak az ellenséghez képest, tsak egy maroknyi vala serege, még is mindazáltal nemcsak ditsőségesen tudta magát védelmezni; hanem a' mit leg inkább lehet tsudálnunk, 6 vagy 700 küldött a' Frantziák között a' más világra, allig lévén népe között 100 hólt és sebes.

Gr. *Wurmser* napról napra öregbiti győzelmeknek számát. Akármint iparkodják az ellenség, 's akármennyire szaporittsa fegyver viselőinek számát, semmiképpen nem böldegülhat, mindenütt nagy veszteséggel verettetik vissza. — Octob. 23-dik napján történt tsatában, mellyben *Sándor Leopold* fő hertzeg, és *Nádor Ispán* huszár regementének érdemes fő Strázsamestere *Ürményi* úr betses életét el vesztette, több maradt 450 Frantziánál a' vérnek mezején, seregeink között pedig 32 ember esett el, és mintegy 108 kapott sebet. Ebben a' tsatában *Hotze* Gen. Májor vólt a' kórmányozó, a' kit is okos rendelkezéseiért 's vitézségeiért különösön ditsér Gróf *Wurmser*, a' Fels. hadi Cancellariához küldött jelentésében. Ditséri e' mellett Gr. *Gyulay* Oberstlájtnántot 's szabad seregének vitéz kapitányát *Ötvös* urat is.

Magyar Ország.

Szigetről Máramaros Vármegyében 17-ik Oct. 1793 elztend. egyy igen érdeemes, és tudos barátuak ezt írja. Ujságban egyebet irni nem tudok, hanem tsak ezt, hogy bátor ez a' mi *Máramarosunk* igen hideg tartománynak tartatik, még is meg esik, hogy kéttzer is terem a' gyümölts benne. Az idén is találtatott itten másodszor termett megy, melly tsak nem egészlen tökéletességre ment. Ez előtt ötöd] nappal tulajdon magamnál vólt egyy olly alma ágatska, mellyen 5. másodszor termett almátska láttatott. A' nagyobb és középső vólt akkora mint egyy közönséges dió. Ritka jelenés, kiváltképen a' *Carpatus* hegyek alatt.

* * *

Jelentés.

Ama halhatatlan érdemű *Szélesi Pálnak* a' Nagy Körösi Gyülekezetnek leg hiresebb lelki tanítójának egyy heti könyörgései találtatnak Pesten a' Nagy Körösi háznál *Szalay Pálnál*. — A' nyomtató papiroson lévő munkának árra 25 kr. az író papiroson lévőnek pedig 40 kr. Mellyre nézve minden vallást szeretők, a' kiknek e' munka tetszik, a' meg határozott helyen jelentsék magokat.

Nagy Körösi Szalay Pál.

* * *

Méltán örvendhetnek az igaz Magyar hazafiak, hogy már most nemtsak a' született Magyarok közt, hanem azokban a' városokban és iskolákban is szorgalmasan tanitatik a' Magyar nyelv, a' hól ennekelötte a' német és tóth nyelvek vóltanak divattyokban. Ezt bizonyittya a' *Poson, Szepes, Sáros*, és több Vármegyékbeli

Evangelica iskoláknak ditséretes példájok, melyekben mindenütt közösleges Magyar nyelv tanítók állitattak bé, és nagy haszonnal tanítják kedves nemzeti nyelvünket. Az illyetén iskolákban szükséges a' jó Magyar Grammatica, az az, a' magyar nyelvet tanító könyv. Nagy ditséretre méltó *Szaller György* úrnak, a' *Posoni* Evangelica hires iskolában magyar nyelvet tanító közösleges Professornak az a' szorgalmatossága, mely szerént a' német ifjúságnak hasznára egy szép deákúl és németül meg magyaráztatott Grammaticát irt, illyetén tzim alatt: *Ungarische Sprachlehre, lateinisch und deutsch erklärt, von Georg Szaller K. O. O. Professor der ungarischen Wissenschaft, in dem A. Gymnasio zu Prefsburg etc.* Én ugyan mostani foglalatosságaim közt tsak fél napot sem fordithattam ezen könyvetskének olvasására: mindazáltal a' mint futó szemekkel látam, jó fundamentommal vagyon készítve, 's méltó, hogy a' magyar nyelvet kedvellő, 's tanulni akaró ifjúság magának meg szerezze. Ezen kívül irt ezen hasznos tanító egy más magyar könyvetskét is illyetén tzim alatt: *Külömb külömb-féle példazatok, és oktatások, mesék, levelek az állatoknak le írása, és versezetek s. a. t.* Ebben is igen szép magyarság uralkodik, és igen hasznos dolgok fordulnak elő, mind a' világi történet dolgokból, mind a' természeti historiából, mind az erköltsi tudományból. Minden dolog az jegyzésekben deákúl és németül vagyon meg magyaráztatva. — És így kettős haszna vagyon ezen könyvetskének, mivel nemtsak nyelvet, hanem éggyszersmind dolgot is lehet ebből tanulni. Az elsőbbnek az árja 24, az utólsóbbnak pedig 20 krajtzár. Iten *Bétsben* N. *Kurtzböck*; *Posonban* *Löwe*; *Pesten* *Veingand* uraknál; más városokban pedig a' magyar Literatura tanítóinál lehet ezeket meg szerezni.